

Саранчук І. Б.

група АМ–42 (Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Бабій Л. Б.

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНІВ МАЛКОЛЬМА БРЕДБЕРІ

Дослідження літератури Великобританії ХХ століття неможливе без аналізу творчості англійського академіка Малкольма Бредбері, одного з найвідоміших письменників жанру університетського роману.

Малкольм Бредбері, англійський прозаїк, критик і сценарист походив із середнього класу та виріс у передмісті Лондона, його батько був залізничним клерком. Він почав писати рано; ще до того, як вступити до університету, він писав історії для місцевого "Ноттінгемширського Гардіана" та комедійні етюди для ВВС. Пізніше він став відомим письменником, пишучи у жанрі університетського роману.

В англосаксонських країнах, особливо у Великобританії, гумористична література представлена університетським романом, жанром, який набув великої популярності упродовж повоєнних десятиліть. Цей жанр також позначається "академічним романом". Основою сюжету є зображення соціальних проблем через призму університетського життя та викладачів у ньому. Академічний роман виник в 1940-х роках в американських університетах. Першим таким романом вважається «Гаї з Академії», написаний Мері Маккарті. Він був опублікований в 1952 році в США [2, с. 87].

Головні герої університетських романів – викладачі гуманітарних наук. Вони викладачі кафедри англійської мови; деякі з них читають лекції з англійської літератури. Вони часто сваряться з деканами або мають погляди, що суперечать поглядам їхніх студентів, однак сенс їхнього життя не співвідноситься з їхніми поглядами. Характерними темами цих романів є успіх чи невдача, любовні стосунки та страйки студентів.

Як літературознавець і прозаїк, Малкольм Бредбері опублікував кілька праць пов'язаних із дослідженням сучасного англійського роману, аналізуючи книги різних письменників. У своїй книзі «Сучасний британський роман» (1993) у главі «Роман більше не роман», він говорить про кардинальні зміни в жанрі, пов'язані з руйнівними наслідками Другої світової війни, коли люди розвинули почуття "самознищення", тому прагнення до естетики сприймалося безглуздим перед такою жорстокістю та масовими вбивствами. Він заявляє: "Куди б ти не подивився, є трагічна іронія, жалюгідна іронія, навіть іронія чорної комедії та фарсу; і іронія просто жорстока" [3, с. 256].

Підкреслюючи повоєнну атмосферу, Бредбері звертає увагу на руйнівний вплив світових війн на літературу того часу. Він вважав, що пошук естетики завжди необхідний, навіть під час війни. Знаючи, що було втрачено багато патріотичних, націоналістичних та гуманістичних почуттів після війн, і ця песимістична держава умиротворила людей, тематично він стверджує, що література того періоду, включаючи університетські романи, до певної міри несе сліди цієї втрати чутності та ентузіазму.

У світлі власної оцінки післявоєнної британської художньої літератури, роман "Хибно їсти людей" (1959), якщо використовувати термінологію Малкольма Бредбері, може бути оціненим як роман "виходу з п'ятдесятих", оскільки він є продуктом кінця п'ятдесятих і письменник у ньому тонко реагує на безпосередні соціальні проблеми сатиричним тоном, тоді як його наступний студентський роман «Людина історії» (1975) належить десятиліттю, яке він вважає більш революційним, відкрито озвучуючи такі проблеми [1, с. 128].

Головною темою романів Бредбері є гуманні ліберальні цінності, оскільки він має справу зі змінами ліберальних установок британського суспільства у другій половині ХХ століття. Як визнав Бредбері, основою його романів є ліберальна криза.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дробіт І. Структура та семантика історичного дискурсу у британському романі 80–90 років ХХ ст. Питання літературознавства. Чернівці, 2008. № 75. С. 128
2. Квасник Г. В. Багатовимірність гумору: актуальні дослідження психологічного феномену. Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. 2014. № 47. С. 87.
3. Bradbury M. Unsent letters. Irreverent notes from a literary life. Penguin books, 1989. 256 с.

Северіна К. С.

група АФ–18 (Маріупольський державний університет)

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Городнюк Н. А.

РИСИ ПРОМЕТЕЯ В ОБРАЗІ САТАНИ (ЗА ПОЕМОЮ ДЖ. МІЛЬТОНА «ВТРАЧЕНИЙ РАЙ»)

Джон Мільтон був однією з найвизначніших фігур XVII століття. Поет творив на рубежі Старого і Нового часу. Його твори вплинули на літературу та ідеологію епохи Просвітництва і романтизму. Він був визнаним майстром полемічної ораторської прози ще за життя, а у XVIII ст. його сприймали як найвпливовішого поета медитативної лірики. Його поезія і публіцистика не тільки зіграли величезну роль у політичному, ідеологічному та літературному житті епохи, але і вплинула на розвиток європейської суспільної думки і літератури подальших часів [1].

«Втрачений рай» (англ. «Paradise Lost») – епічна поема Джона Мільтона, вперше видана у 1667 році, у десяти книгах. Поема розвиває сюжет книги Буття, з християнськими елементами. Велику роль відіграє занепалий ангел, він же Сатана. Він організовує збройну боротьбу проти ангелів і є причиною гріхопадіння людини.

Приблизно у 444-443 роках до нашої ери, давньогрецький драматург Есхіл написав відому трагедію «Прометей закутий». У ній була розказана історія близького до престолу Зевса титана, який постраждав від рук Бога через свої політичні переконання.

Є. Соловйов називає літературним прабатьком Сатани Прометея Есхіла, однак, що важливо, застерігає від однобічного трактування цього образу, вчасно нагадуючи про особливості Сатани як архіворога [2].

Перше, що кидається в очі, – це могутній титанічний образ архіворога та його гнівний погляд, що кидає іскри. Однак не все так просто, як може здатися на перший погляд. З одного боку, порівняння з титанами, ворогами Юпітера, і по асоціації з головним з них – Прометеем, який вкрав вогонь з неба і дав його людям, нібито говорить на користь Сатани. Відомо, що його ім'я до бунту було Люцифер, тобто «той, що несе світло», що начебто підтверджує цю паралель. І тут, як не раз відзначала критика, у свідомості читачів можуть виникнути сумніви. Адже справа Прометея була допомога людям. Так, може, і Сатана теж прав, і Бог карає його, як Юпітер покарав непокірного титана? Але Мільтон, ніби передбачаючи подібний хід думок, в наступних же рядках уподібнює архіворога Левіафану, величезній і таємній істоті, про який в «Книзі Йова» сказано: «Немає подоби йому на землі: він безстрашним створений; На все високе дивиться сміливо: він цар над усіма синами гордості».

Провівши аналогію, можна сказати, що Мільтон створив Сатану за образом і подібністю героя Есхіла. Прибиття цвяхами до скелі, вічні муки, які тілу доставляє птах, що пожирає печінку, повалення в тартар не можуть похитнути твердість духу велетня і змусити його змиритися з Божою тиранією. Нектари, бенкети, насолоди, життя на Олімпі не мають для волелюбного велетня ніякого сенсу, адже це можливо лише за умови абсолютної покірності Громовержцю.

Титан повстає проти всемогутньої і беззаперечної влади заради свободи, як і Сатана у «Втраченому раю». Небажання підкоритися Творцю, прагнення до волі, гордіня, що не